

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

ΤΟΥ Κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

Η ΝΕΡΑ Τ' ΔΕΣ

Ζ'

(Συνέχεια εκ του προηγούμενου)

Αναθρόσανε τὰ γύρω κλαριά, στο συναπάντημα εκείνο, και τότε

Κι' η γυναikoυλες, μαζεμμενες στις αυλοπορτες, λεγανε τα δικα τους...

ταν απο βαθειο, σαν να στεναζε το ποταμι και να γογγυζε συρθηκενο στις δεχτες του. "Εσπαζε με ποθο το φουκοκιμενο το νερο στα λιθάρια, αφιροντας πίσω του αφρους, σαν γελια, γελια σκληρά και άγρια, γελια σαρκαστικά, που εδιναν άμειωσις...

"Ο φτωχος ο Στέφος ο 'Αλικριανος παράλυος" Ένα συγγρο τον έπιασε, ανατριχίλλες ανεβαιναν στο κορμι του, τα δόντια τον άρχιζαν να χτυπούν και ο κόσμος γύρω να γυριζει...

Και συγκεχυμενος, ζαλιομενος, αναστατωμενος εκτος εαυτου, αφεθηκε να παρασποθη, σαν να ήταν κουρέλι και παληγορατο απο ανεμοστρόβιλλο σφοδρο, να παρασποθη, ελαμε, απ' όλες τις παραδόσεις και τους φόβους των στοιχειων και δια δσα ειχε ακουσει απο τις γοηδες σαν ήταν μικρο παιδι, για νεράιδες και βροκίαιες, για ζωτικα, φαντάσματα και στοιχειωμενος τόπος. "Όλα αυτα, σαν άστρατη, περασαν απο την αναμμένη φαντασία του...

Κι' έβλεπε τώρα, μέσα στο καιτο εκείνο μεσημερι, να τον πνιγνι ο βροκίαιος κι' αισθανόταν κρύα, παγωμένα χέρια επάνω του ν' αλώνωνται, και νύχια μαύρα, γαμψά και μαζωτά να τον ξεσηχουν, κι' ήθελε να φωνάξει δυνατά, να τρέξουν να τον σώσουν, μα η φωνή του δεν ανεβαινε στο στόμα του... Κι' έβλεπε οι γύρω κορμι οι δέντρων, οι κλάδοι και η εκλιμορεια, πήρανε μορφή δρακόντων και φειδιών, που ξαμολιόντουσαν να τον τυλιξουν και να τον λυσοσαν μέσα στο γλοωδες σωμα τους, και τα φύλλα που τρεμοκινούντουσαν σαν αμμοθάρες νιχτεριδες που πετούσαν γύρω του, του φαινόταν πως ζητιόσαν να του πουν το παρανομιο του αιμα!...

Και να τώρα οι τράγοι κι' η νεράιδες μέσα στο νερο πληθύνθηκαν! Γέμισε ο τόπος από κίταστρο, κορμιά, από οσηματα άστραδες μαργαροειδες κι' από τριχοιτούς και πρισκοιλιδες τράγους, που χόρευαν γύρω τους τον πιο τρελλό χορό, ένα χορό τόσο τρελλό και γυροβολιαστό, που ζάλιζε περισσότερο τον μισοχαμένο Στέφο!...

Κι' έπειτα, ένας μεγάλος, ο πιο μεγάλος τράγος, ανεβηκε επάνω σ' ένα βράχο, μπροσπασίμο από λειχνης κι' από μουσκλιο, σαν να θελε να ιδη καλύτερα, και κίτταζε κατά το δέντρο, όπου κρυβόταν αυτός. Και τα μάτια του μεγάλα, μαύρα και σκληρά, τον κίτταζαν, τον κίτταζαν, σαν να θέλει να τον ρουφιξουν. Και τότε ο Στέφος, σαν μαγνητωμενος από τα φοβερά εκείνα μάτια, ανασηκώθηκε επάνω... "Ο τράγος, σαν να γύρισε και κάπι ελε στους άλλους. Και τότε του φάνηκε του Στέφου πως ελο εκείνο το δαιμονικό το πλήθος άπανω του κίνησε να δημήση και μιιά φωνή, φωνή και ρέκος τρόμου, άπελπισίας και κινδύνου που βγήκε από το στόμα του, έκανε

Κοντά στο Νεκροταφείο...

ελο το δάσος ν' άντηχηση περα ως περα..."

"Ήταν δική του η ξένη εκείνη η φωνή;..."

Και τότε μιιά κόκκινη θαμπούρα σκέπασε τα μάτια του. Ένα χάος άνοιχτηκε κάτω από τα πόδια του, του φάνηκε διισχιότερη η γη για να τον καταπιη, ελο του το σωμα του πόνεσε κι' έπειτα... έπειτα δεν αισθάνθηκε τίποτε πειά...

"Όταν την άλλη μέρα άνησυχησε το χωριό κι' έτρεξε να τον αναζητηση, τον βρήκαν πεσομένο κάτω από το δέντρο, όπου ήταν άνεβασίμενος, επάνω σε κάτι βατουλιές, καταμωλωτωμενο, κατάμαυρο, γρατσουνωμενο από τ' άγκάθια κι' από τα κλαδιά και τσικιομενο σε ελο το κορμι του... Οι χωρικοί εβλεαν τότε διι τον «ξυλοπληραν» η νεράιδες κι' έφώναζαν τον παπα για να του διαβάσει μιιά ευχή, και τον φροφραρχο για να τον εξετάσει.

Τον βρήκαν πεσομένο επάνω σε κάτι βατουλιές...

"Άναψε τότε και φρόντωσε από τις διαδόσεις το χωριό. "Όλοι ειχαν να θυμηθούν και να πουν για ένα φάντασμα που ειδαν. Οι «κωξωμάχοι» άμα γύριζαν από τη δουλειά και καθόντουσαν στο πεζούλι για δροσιά, η στον πλάτανο στο καφενείο, κι' η γυναikoυλες που μαζεμμενες με το φεγγαροφωτο στις αυλοπορτες, λεγανε τα δικα τους άλλοτε, τώρα άλλη συζητηση δεν ειχαν, παρά τα ζωτικα.

Και να τώρα θυμήθηκε κι' ο Κώστας ο 'Απίδας το αιμα του Μακροδημήτη, που στοίχειωσε εκεί που χύθηκε, άμα τον σκότωσαν κοντά στο νεκροταφείο. Και βογγούσε κι' αναταραζόταν διη τη νύχτα. Και ποτε φαινόταν μιιά πλαταιά αμάτηρη κηλίδα εδω, και ποτε φαινόταν εκεί και ποτε σχημάτιζε σταλαγματιές-σταλαγματιές, σαν να έκανε δρόμο το αιμα, πηγαίνοντας κάπου, προς το σπίτι του φονηρά, και ποτε, την ημέρα της δολοφονίας, κρεμόταν σαν κόκκινο βατόμουρο από τα ξερά κλαδιά του φράχτη, διπλα από τον όπισιο ο σκοτωμενος ο Μακροδημήτης έπιασε...

Το αιμα δεν έβρισκε από κει περα, παρά μονάχα όταν πέθανε ο φονηράς...

"Έτσι διηγόνται οι παλιοι!..."

Μα τι ήταν αυτό μπροστά σ' εκείνο που έπαθε ο Γιάννος ο Καλίδας;

Γύριζε ένα βράδυ απ' τον μύλο με άλευμένο το σιτάρι του, και σιγοτραγουδούσε.

Βαρειά σαν τη νυκτεστρα έκανες την καρδιά μου...

"Ήταν μιιά νύχτα κλοζοκρινή, σαν άποψη, και μιιά δυνατή άστροφεγγιά στον ουρανό.

"Έβλεπα, εκεί που περπατούσε κοντά στο λιθαροέμμα, ειδη μπρος του ένα γατάκι που τον κίττοσε και νισούριζε, σαν να τον παρακαλούσε, να το πάρη μαζί του.

"Ο Γιάννος ο Καλίδας το ειδη και το λυτήθηκε.

—Το καιμένο, πως να βρέθηκε δίς περα;

Και το πήσε στα χέρια του. Το χάιδεψε λιγάκι, κι' εκείνο, ρουφονίζοντας κι' ευχαριστημένο, ανεβηκε στον άμμο του. "Ο Καλίδας το άφησε εκεί και τράβηξε σιγά-σιγά τον δρόμο του, χτυπώντας το ζωτο του για να βαδίση γρηγορότερα.

—Ντεέέέέ, Ξυλοπαομένο!

Και τραγουδούσε τραγουδάκι της εποχής:

Βγάλα τα μαύρα, βγάλα

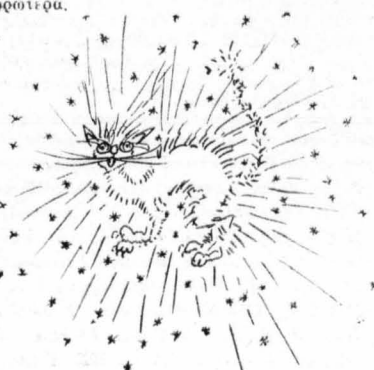
και βάλε κόκκινα και γίνου γυφτοπούλα και πούλα κόσκκινα...

Ντάλε, ντάλε, ντάλε,

ε' άσπρο σου μελέσι βάλε!

—Έβλεπα του φάνηκε πως το γατάκι στον άμμο του έδάρωνε πολύ.

—Από την κούρασι θα εινε, ειπε. Τι διάβολο, θα βαρύνη ένα γατάκι, που

"Ο γάτος αναλόθηκε σε σπιθές!..."

Η ΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΛΑΩΝ

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

-ΓΙΑ ΤΟ ΧΑΣΙΜΟ

"Όποιος δέν αισθάνεται, τή ζημία πού έπαθε, είνε σάν νά μήν έχη χάσει τίποτε.

"Όσα έχεις χάσει, χάρητέ τα στό Θεό.

"Όποιος έχασε λεφτά, έπαθε ζημία μεγάλη, όποιος έχασε ένα φίλο, έπαθε ακόμη μεγαλύτερη ζημία, κι όποιος έχασε τό μυαλό του, έχασε τό πάντα.

"Όποιος δέν έχει τίποτε μαζί του, δέν χάνει τίποτε.

Πολλές φορές γιά τό καρφί χάνει κανείς και τό πέταλο.

-ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΕΡΙΣΚΕΨΙΑ

Τή φτώχεια σου μήν τή φανερώσεις σ' ανθρώπους πού δέν μπο- ρούν νά σε κάνουν πλούσιο.

Μην ξυτινάς ποτέ τόν οκύλο πού κοιμάται.

Μή ζητάς βοηθό γιά δουλειά πού μπορείς νά την κάνης μόνος σου.

Εκείνος πού έλαινει τόν εαυτό του, είνε έξ ίσου κούτος μ' εκείνον πού αυτοκατηγορεύεται.

Μή χώνεις ποτέ τή γλώσσα σου στό ζωμό των άλλων.

"Αν δέν μπορείς νά πιάσης ένα ζώο απ' τό κε- ράκι, πιάστο από την ουρά. Τό ίδιο κάνει.

Μή δίνεις δόγμα γιά ένα πράγμα πού μπορείς νά τό πληρώσης μέ μαλλί.

Μή διατάξεις άλλους νά κάνουν εκείνο πού φο- βόσαι νά κάνης ο ίδιος.

Μή χώνεις ποτέ τά δάχτυλά σου μέσ' στό μάλο.

-ΓΙΑ ΤΗ ΛΥΠΗ

"Όποιος κρύβει τή λύπη του, δέν μπορεί νάβρη- ποιθενά φάρμακο γι' αυτήν.

Μαζό με την πολλή σοφία ξερχεται κι' ή μεγα- λη λύπη.

"Όποιος δείχνει πολλή λύπη, είνε σάν νά ζη- τή πολλά χάδια.

Καμιά λύπη δέν είνε τόσο μεγάλη πού νά μή υποψή νά τή γιατρέψη ο χρόνος.

"Η καινούργια λύπη ξυτινάει και την παλιά.

-ΓΙΑ ΤΑ ΧΕΡΙΑ

Ποτέ μη βάζεις τά χέρια σου ανάμεσα στό δέντρο και τό τσεκούρι.

Τά καθαρά γάντια συχνά κρύβουν βρώμικο χέρι.

Χέρι καθαρό πλύσιμο δέν θέλει.

Κι' έξακολούθησε τόν δρόμο του και τό τραγούδι του: Ντάλε, ντάλε, ντάλε, τ' άσπρο σου βελόσι βάλε...

Μά όσο προχωρούσε, τόσο τό βάρος γινόταν μεγαλύτερο και τόσο μάλλον πολύ κατάντησε στό τέλος, πού νόμισε πώς θα πέσει ο ά- νθρωπος του.

Σήκωσε τότε τό χέρι του νά πάρη τό γατί, και είδε ότι είχε μετα- βληθεί σ' ένα μεγάλο γάτο. Κάνει έτσι νά τόν ρίξη κάτω, αλλά ο γάτος ήταν γαντζωμένος έτσι πού δέν έλεφτε. Ταρακουνήθηκε νά ρί- ξη τό βάρος από πάνω του, αλλά κατάλαβε ότι τό χέρι του σ' άποκο- μούσαν, ή πλάτη του πδάβαινε, μα δέν θα έπεφτε ο γάτος. Πάγωσε όλος τότε από τόν φόβο του κι' ή γλώσσα του έγινε σάν ξύλο. Προ- χώρησε ακόμα λίγο, μα ο γάτος όσο πήγαινε και γινόταν πιο βαρύν και πιο τρανός. Κοιποποιήσε τώρα από τό βάρος ο Γιάννης, σάν νά- ταν φροτωμένος δυό τσουβάλια άλεσμα, και γιά νά σταθή όρθός και νά προχωρήση, αναγκάστηκε νά κρατηθή από τό ζώο!...

"Εκεί πού ήταν πελά άπελπισμένος κι' έδλεπε ότι θ' άποκομάνε και θάπεφτε στό χόμα, νά και ξεραόραζε διάπλα του, νά και θαμπαστοίσει στην άστροφεγγιά ή έρημοκκλησίτσα

της Παναγίτσας της Κρυονερίτσ- σας!

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: "Η συνέ- χεια.

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΔΙΑΣΗΜΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ ΜΠΛΑΣΚΟ ΙΜΠΑΝΙΕΘ

"Η παιδική ήλικία του 'Ιμπάνιεφ. Σωστό άγρίμι. Πώς έδειρε τόν καθηγητή του. Σκατόςε στή Μαδρίτη. Τί κάνει ή πείνα. Τό πρώτο του μυθιστόρημα. Πώς... δέν ξεδεσέθη. Τά Χριστούγεννα τριών νεκρών άπένταρων. Στό Καρτιέ Λα- τέν. "Η ρητορική του δεινότης. "Η σύλληψις του. Τά μη- τρικά δάκρυα, κτλ. κτλ.

Κατά την παιδική του ήλικία ο διάσημος 'Ισπανός συγγραφέας Μπλάσκο 'Ιμπάνιεθ ήταν ένας τρομερός καυατζής, παλαιστής, θου- βοποιός, σωστό διαβολόπαιδο! "Η μητέρα του καθμέρα δέν έκανε τί- ποτε άλλο παρά νά γυρίζη στις γειτονιές της Βαλέντσιας γιά νάβρη τον Μπλάσκο της, τό τρομερό παιδί, όπως τόν άνόμαζαν. "Άλλοτε τόν έβρισκε νάχη μαζεμένους κυμιμά είκοσαριά άλλους συνομηλικούς του και νά τούς... βάζη λόγο, άλλοτε νά κώνη πετροπολέμους, κι' άλλοτε πάλι την έδαποιούσαν νά πάη νά τόν παραλάβη από την άστυ- νομία, όπου τόν είχαν φυλακίσει γιαντί είχε σπάσει στό ξύλο κάποιον συνομηλικό του!

"Η παιδική αυτή ζωηρότης του Μπλάσκο μετριάστηκε κάπως όταν πήγε στό γυμνάσιο. Λέμε εκάτως, γιαντί όταν έδινε έξετάσεις στην τρίτη τάξη του γυμνασίου, επειδή ο καθηγητής του των μαθηματικών δέν τοίδωσε προβιδάσιμο βαθμό, ενώ είχε διακριθεί σ' όλα τ' άλλα μαθήματα, παραφύλαξε μιá ήμέρα και τόν ξινοφρότωσε στά γερά καταμεσής ενός κεντρικού δρόμου!

"Όταν ο Μπλάσκο τελειώσε τό γυμνάσιο, θέλησαν οι γονείς του νά τόν κáμουν πλοίαρχο, επειδή έβλεπταν πως άγαπού- σε πολύ τή θάλασσα. Πολύ γρήγορα όμως έγκατέ- λειψαν την άπόφασί τους αυτή, γιαντί ο Μπλάσκο τούς έδήλωσε όρθά κορτά πως ή δουλειά αυτή δέν του άρεσε καθόλου. "Όστόσο δέχτηκε, γιά νά πάρη άπό τούς και νάχη ένα δίπλωμα, νά σπουδάση δικη- γόρος.

"Ενα όρασο πρωί όμως πούλησε τά νομικά του βιβλία και μέ τά λεφτά πού πήρε, σπρώχθηκε κι' έφυγε γιά τή Μαδρίτη, κούφα από τούς γονείς του. "Η σκέπη του ήταν νά ζήση ελεύθερος στην Ισπανική πρωτεύουσα μέ τόν ιδιώτη του προσώπου του, ως συγγραφέας. "Υστερ' από λίγες μέρες ο- μως, μη μπορώντας νά ύπομεινη στην πείνα και τίς κούκοιες πού τόν έζωσαν, αναγκάστηκε νά ξα- ναγωρήση στην οικογένειά του, στη Βαλέντσια.

Προτού ακόμα τελειώσει τό Πανεπιστήμιο, ο 'Ιμπάνιεθ είχε γράψει ένα κολοσσιαίο Ιστορικό μυ- θιστόρημα. Σ' όσου τό είχε διαβάσει, τόν είχαν διαβεβαιώσει πως τό μυθιστόρημά του εκείνο, αν δημοσιεύταν, θα του έξασφάλιζε όχι μόνο άφθονα πλούτη, αλλά και δόξα αιώνια. "Ο νεαρός Μπλά- σκο, χωρίς νά χάνη καιρό, έξοικονόμησε μερικά χροιάματα κι' έφυγε και πάλι γιά τή Μαδρίτη. "Εκεί, άφου μάταια έπί κάμποσο καιρό προσπαθήσε νάβρη εκδότη γιά τό έργο του, έγινε, τέλος, γραμματέας του Φερνάντεθ Γκονθάλεθ, ενός σκευινοτή συγγρα- φέως, από τόν όποιον εκέρδιζε μόλις τό ψωμά του.

"Ήσαν τά Χριστούγεννα του 1883. Τρεις μέρες προητέρα ο Μπλά- σκο είχε πάρει από τόν Γκονθάλεθ τό σχετικό του χαρτί για νά νά περάση τίς γιορτές. "Αλλά την ίδια μέρα κούλας ξεκοκάλισε τό μικρό του κεφάλαιο μέ τούς φιλολογικούς φίλους του, τούς όποιους είχε γνω- ρίσει στή Μαδρίτη. Τότε, μη μπορώντας νά έξοικονομήση άλλα χροί- ματα και γιά νά μη μείνη άπένταρος τά Χριστούγεννα, πήγε μέ δυό στενούς φίλους του την παραμονή τό αλόγεμα σ' ένα ενεχυροδανει- στήριο κι' άφησαν τά παλλά τους ένέχυρο. "Ετσι πέρασαν τά Χρι- στούγεννα διασκεδάοντας, αλλά και τουρτουρίζοντας!...

"Ο Μπλάσκο 'Ιμπάνιεθ, προτού ακόμα πάρει τό δίπλωμά του ως δικηγόρος, είχε αναδειχθεί ως πολιτικός ρήτορας. Στά καρεφια τάς εργατικών συνοικιών όπου συχνάζε, ο κροιτητάκος — όπως τόν ά- νόμαζαν στη Μαδρίτη — είχε κάμει καταπληκτικά θράμβους. Τούς έκασονούσε καθμέρα λόγους γιά διάφορα εργατικά ζητήματα, τόν χειροφροτούσαν μέ φρενίτιδα κι' έτσι έγινε πολύ γρήγορα άγαπητός στους εργατικούς κύκλους.

"Αλλ' ένα βράδυ, καθώς έβγαίνε θριαμβευτής από μιá ταβέρνα, όπου είχε αγορεύσει επί ώρες, έννοιωσε στόν άμο του τό βαρύν χέρι ενός άστυνομικού και άκουσε την άταίρια φράσι: —"Εν όνόματι του νόμου, σε σύλληβάνω!"

Στην 'Αστυνομία πού άδηγήθηκε σε λίγο, ο Μπλάσκο βρόθηκε ά- τιμέτωπος μέ μιá γυναίκα πού έκλαιγε κι' έτρεξε νά τόν άγκαλιάση μόλις τόν είδε. "Ήταν ή μητέρα του, ή όποία, άφου μάταια τόν ήχε άνασπύσει σ' όλη τή Μαδρίτη, είχε καταφύγει στό τέλος στην 'Αστυνομία. Και τότε, θέλοντας και μή, ο κροιτητάκος αναγκάστηκε ν' άκολουθήση τή μητέρα του στη Βα- λέντσια.

"Ο 'Ισπανός συγγραφέας Μπλάσκο 'Ιμ- πάνιεθ. (Ίδέ πλαγινην στήλην)

"Ολλανδική.

Γερμανική.

Γαλλική.

Ιταλική.